

Pristupačnost
Prinudna hospitalizacija

Pristupačnost

- Pristupačnost predstavlja mogućnost osobe sa invaliditetom da se **nesmetano kreće i boravi** u objektima u javnoj upotrebi, na javnim površinama, da nesmetano koristi javne usluge, ravnopravno sa osobama bez invaliditeta.
 - Pristupačnost predstavlja i **dostupnost informacija i komunikacija** osobama sa invaliditetom (pravo da slobodno i nesmetano traži i dobije informaciju na način i/ili u formatu i/ili primenom tehnologije koja joj odgovara, kao i da ima pravo da na isti način pruži informaciju i komunicira sa drugima)
-

Opšti komentar br. 2 – Pristupačnost, 2014

Kod obezbeđivanja pristupačnosti treba uzeti u obzir starosne i rodne perspektive, odnosno, prilagoditi usluge i postupke i u odnosu na pol/rod i u odnosu na starosno doba

(npr. pristupačnost zdravstvenih usluga u vezi sa seksualnim i reproduktivnim zdravljem ženama sa invaliditetom)

Razlika između obezbeđivanja pristupačnosti i razumnog prilagođavanja

Obezbeđivanje pristupačnosti – sve osobe sa invaliditetom

Razumna prilagođavanja – konkretna osoba, njen invaliditet i konkretna situacija u kojoj se osoba nalazi.

Dužnost obezbeđivanja razumnog prilagođavanja počinje onda kada je osobi sa invaliditetom prilagođavanje neophodno, na primer, da bi mogla da se školuje ili radi.

Novoizgrađeni i stari objekti

Svi novi objekti, infrastruktura, dobra, proizvodi i usluge moraju biti dizajnirani tako da budu potpuno pristupačni osobama sa invaliditetom

Postojeći objekti i usluge: jasno odrediti dužnosti različitih organa javne vlasti, pravnih i fizičkih lica koje moraju da preduzmu kako bi obezbedili pristupačnost (vremenski okvir)

Obaveza primene standarda pristupačnosti je безусловna - strana koja je u obavezi da obezbedi pristupačnost ne može da se izgovara *troškovima i teretom* koji obezbeđivanje pristupačnosti za osobe sa invaliditetom predstavlja za nju.

Opšti komentar br. 2 - Pristupačnost

Pristupačnost je preduslov za samostalan život osoba sa invaliditetom, a time i preduslov za njihovo puno i ravnopravno učešće u društvu.

Ova obaveza spada u *ex ante* obaveze i nije uslovljena postojanjem zahteva da se pristupačnost obezbedi.

Uskraćivanje pristupa fizičkom okruženju, prevozu, informacijama i komunikacijama, uključujući informaciono-komunikacione tehnologije, infrastrukturi i javnim uslugama, treba posmatrati u kontekstu diskriminacije.

Odbijanje razumnog prilagođavanja – poseban oblik diskriminacije

Izvori

Konvencija o pravima osoba sa invaliditetom
Opšti komentar br. 2 – Pristupačnost

Prinudna hospitalizacija

- Opšti komentar br. 1
 - Prinudno lečenje koje sprovode psihijatrijski i ostali zdravstveni i medicinski radnici predstavlja povredu prava na jednako priznavanje pred zakonom i kršenje prava na lični integritet osoba sa invaliditetom, kao i povredu prava na slobodu od mučenja nasilja, eksploatacije i zloupotrebe.
-

Praksa uskraćivanja poslovne sposobnosti onemogućava osobe sa invaliditetom da izaberu medicinsko lečenje.

Države moraju da poštuju poslovnu sposobnost osoba sa invaliditetom – odlučivanje u svakom trenutku, uključujući i u kriznim situacijama,

Treba da preduzmu sve mere kako bi obezbedile tačne i pristupačne informacije o opcijama usluga, dostupnost nemedicinskih pristupa i nezavisne podrške.

- Države imaju obavezu da obezbede pristup podršci za odlučivanje za osobe sa invaliditetom kojima je takva podrška potrebna, u vezi sa odlukama o psihijatrijskom i drugim medicinskim lečenjima.
 - Prinudno lečenje naročito predstavlja problem osobama sa psihosocijalnim, intelektualnim i drugim kognitivnim invaliditetom – države treba da obezbede da se odluke u vezi sa fizičkim ili mentalnim integritetom mogu doneti samo uz slobodnu i informisanu saglasnost osobe o kojoj je reč.
-

Komitet UN protiv torture – Opšti komentar br. 2 (2008)

- Svaka država potpisnica treba da zabrani, predupredi i procesuirati mučenje i zlostavljanje u svakom kontekstu zadržavanja ili kontrole, kao na primer u bolnicama i institucijama koje se bave negom i/ili lečenjem osoba sa mentalnim invaliditetom.
-

Specijalni izvestioci za pitanja mučenja

- Manfred Novak (2008) podsetio je da član 14. Konvencije o pravima osoba sa invaliditetom zabranjuje nezakonito i arbitrarno lišavanje slobode i postojanje invaliditeta kao opravdanja za lišenje slobode.
 -
 - Huan E. Mendez (2013) naveo je da neprimerena ili neopravdana institucionalizacija pojedinca bez pristanka može predstavljati torturu ili zlostavljanje, kao i primena sile preko onoga što je stroga neophodnost.
-

- Manfred Novak (2008) zaključio je da prisilni i tretman bez pristanka u smislu primene psihijatrijskih lekova, naročito neuroleptika, u tretmanu mentalnih stanja mora biti pod detaljnim razmatranjem. U zavisnosti od okolnosti slučaja, pričinjena patnja i efekti po zdravlje pojedinca mogu predstavljati oblik torture i zlostavljanja.
 -
 - Huan E. Mendez (2013) pozvao je sve države da zamene prinudno lečenje i zatvaranje osoba, uslugama u zajednici. Takve usluge moraju biti u skladu sa potrebama osoba sa invaliditetom i poštovati samostalnost, izbore, dostojanstvo i privatnost osobe, stavljajući akcenat na alternative medicinskom modelu pristupa mentalnom zdravlju.
-

Zakon o zaštiti lica sa mentalnim smetnjama

Komitet za prava osoba sa invaliditetom – OPOZVATI ZAKON

Izvori

- Konvencija o pravima osoba sa invaliditetom
 - Konvencija protiv torture
 - Opšti komentar br. 1 – KPOSI
 - Opšti komentar br. 2 – KPT
 - Izveštaji specijalnih izvestilaca za pitanja mučenja
-